

PAPER DETAILS

TITLE: MELIKGAZI İLÇESİNDE PARKLARIN SINIFLANDIRILMASI VE KULLANIM VARLIĞI ANALİZİ

AUTHORS: Dilsen ONSEKİZ

PAGES: 95-125

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/219511>

MELİKGAZİ İLÇESİNDE PARKLARIN SINIFLANDIRILMASI VE KULLANIM VARLIĞI ANALİZİ

Yrd. Doç. Dr. Dilşen ONSEKİZ

Erciyes Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi
Şehir ve Bölge Planlama Bölümü
dilsen@erciyes.edu.tr

Öz

Kentsel yeşil alan sistemi içerisinde yeşil standartlarını oluşturan en önemli bileşenlerden biri olan parkların nitelikleri, barındırdığı işlev çeşitliliğine, hizmet ettiği/edebileceği nüfus büyüklüğüne ve park içi alan kullanım düzeyine göre farklılaşmaktadır. Bu çalışmada, Melikgazi İlçe Merkezinde yer alan parkların tanımlanması, farklılaşan özelliklerinin ortaya konulması ve temel niteliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Parkların temel özellikleri, standartlara uygunluk (yeşil alan standartları ve parkların sınıflamasına yönelik sınıflama standartları), hizmet/etki alanı, erişebilirlik ve konumlanma özelliklerine göre yer seçimi, etkinlik düzeyi ve kullanım varlıkları bağlamında değerlendirilmektedir. Bu kapsamda çalışmada, parkların sunum olanaklarına göre analizi gerçekleştirilerek, park alanlarının planlanmasında göz önünde bulundurulacak temel özellikler ve kullanım özellikleri ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Parklar, park türleri, hizmet-etki alanı, etkinlik-hizmet düzeyi, planlama özellikleri

THE CLASSIFICATION OF PARKS AND THE ANALYSIS OF THEIR USAGE ELEMENTS IN MELİKGAZİ DISTRICT

Abstract

As one of the important forming components of green standards in urban green area system, the characteristics of parks become different according to their functional diversity, serving population size and the usage level of inner-area. In this study, it is aimed to define the parks, to put forward their distinctive characteristics and to determine the main characteristics of them in Melikgazi District Center. The main characteristics of parks are evaluated in the context of correspondence to standards (green area standards and park classification standards), serving/impact area, location relatively to characteristics of accessibility and site, the level of activity and usage existences. In this context, with realizing the analysis of parks according to their serving possibilities, the main characteristics and usage norms are put forward which considered at the planning of parks.

Key Words: Parks, park types, serving/impact area, activity-service level, planning characteristics

1. Giriş

Parkların da içerisinde tanımlandığı, açık ve yeşil alanlara ve işlevlerine yönelik farklı yazarlar tarafından yapılan birçok sınıflama bulunmaktadır. Tandy (1975)¹, konumlanma ve kullanım amaçlarını göz önünde bulundurarak, açık ve yeşil alanları lineer rekreasyon alanları (tren yolları, akarsular, dereler, kanallar gibi parklar ve kentsel alanları birbirine bağlamada kullanılabilecek çizgisel yolları oluşturan açık ve yeşil alanlar), merkezi açık alanlar (çok amaçlı kullanıma hizmet edecek alışveriş merkezleri ve meydanlar), rekreasyona yönelik yerleşimler (göller gibi rekreatif değeri olan alanların yakınında kurulmuş olan yerleşmeler), spor alanları ve dinlenme parkları olarak sınıflandırmıştır. Richter (1981)², kamusal alanlar, yeşil elemanlar ve özel açık alanlar sınıflaması yaparak park alanlarını kamusal açık alanlar içerisinde tanımlamıştır. Açık ve yeşil alanları, aktif ve pasif alan farklılaşması yaparak sınıflandıran yazarlarda bulunmaktadır. Gürses vd (1968)³, çocuk oyun alanları, oyun ve spor alanları, açık yüzme havuzunu aktif alanlar; merkezi ve mahalle birliği parkları, trafik yeşilleri, endüstri yeşilini pasif alanlar olarak tanımlamış ve bu alanların kişi başına düşen miktarlarını (m2) standart olarak belirtmiştir. Çetiner (1972)⁴, oyun ve dinlenme yerlerinin kişi başına düşmesi gerekli miktarlarını aktif alanlar (çocuk oyun yeri, gençler için oyun sahası, spor alanları, golf sahası vb.), pasif alanlar (piknik alanları, balık, kürek, hayvanat bahçesi, botanik bahçesi vb.) ve diğer alanlar (dinlenme alanlarında otopark, kapalı alanlar -eğlence yerleri-, açık hava tiyatrosu) farklılaşmasında tanımlamıştır. Kuntay (2001)⁵, ise açık ve yeşil alanları sosyal, sağlık ve ekolojik işlevleri ile tanımlayarak, aktif pasif ayrımının bu işlevlerle çelişkili olduğunu ifade etmiştir. Günümüzde açık ve yeşil alanların dördüncü bir işlevi daha ortaya çıkmıştır. Bu, mikro klima özelliklerinin ekonomi üzerindeki etkisidir. Ağaçlar kentte oluşan ısı adalarının 3-5 derece daha az ısınmasına neden olarak, yazın klimalar yoluyla kullanılan enerjide büyük bir ekonomi sağlamaktadırlar. Park alanları da bu anlamda sosyal, sağlık, ekolojik ve ekonomik işlevleri ile önemli ve etkin açık ve yeşil alanlardır.

Parklar ve açık alanlar değerli alanlardır. Kentsel alanlarda yaşam kalitesini arttırmak, gerekli çevresel fonksiyonları barındırırlar, insanların yaşadıkları ve çalıştıkları yerlerin çekiciliğini arttırmak ve ekonomik yararları mevcuttur⁶. Parkların yeşil alan gereksinimlerine cevap verecek düzeyde olması, kentin sosyo-

¹ C. Tandy., Handbook of Urban Landscape, The Architectural Press in London, U.K., 1975.

² G. Richter., Handbook Stadtgrün. Landschaftsarchitektur Im Städtischen Freiraum. BLU Verlagsgesellschaft, München, 1981.

³ İ. Gürses vd., Ankara Rekreasyon Planlama Esasları, İmar ve İskan Bakanlığı Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü Bölge Planlama Dairesi Raporu, Ankara, 1968.

⁴ A. Çetiner., Şehircilik Çalışmalarında Donatım İlkeleri, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayını, İstanbul, 1972.

⁵ O. Kuntay., G.Ü., Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Ders Notları, 01/2001-01-26, Ankara, 2001.

⁶ Fibre., Urban Parks, Open Space and Residential Property Values, University of Aberdeen, 2007.

ekonomik yapısının gelişmişliği üzerinde ve kentsel yaşam kalitesinin oluşmasında doğrudan etkilidir⁷. Park alanlarının işlevsel olabilmesi için, kişi başına düşen alan miktarları, donatı elemanları, her bir yeşil alanın kendi sınırları içinde hizmet yönünden niteliği ve görsel etkinliği önemlidir⁸. Bunlar aynı zamanda parkların niteliklerini belirleyen ölçütlerdir. Parkların nitelikleri hizmet ettiği/edebileceği nüfus büyüklüğüne, barındırdığı işlev çeşitliliğine ve park içi kullanım düzeyine göre farklılaşmaktadır.

Kuntay (2002)⁹, “J-C Jay-Rayon & J. Coquereau, Quebec (1998) adlı kaynağa dayanarak yaptığı tercümesinde rekreasyon alanlarının kademelenmesini 11 başlık/madde altında sunmuştur. Bunlar; açık alan yada okul alanı (çocuğun gereksinimi olan dış çevre); komşuluk ünitesi (kentsel çevre ve etkileşim); mahalle (ortak çevre); çeper (arsa, banliyö); kır (kırsal çevre); dış merkez (mevsimlik rekreasyon alanı); dışsal çevre (yıl boyu kullanım eğitim/rekreasyon alanları); bölge parkı, milli park (rekreasyonel ve turistik alan); ekolojik koruma (çevre eğitim alanı); hayvan koruma (fauna çevresi); temel çevre (doğal çevre)’dir. Park alanları da, bu rekreasyonel kademelenmeye uygun olarak hizmet/etki düzeylerine göre komşuluk parkı, mahalle parkı, semt parkı, kente hizmet eden parklar, bölgeye hizmet eden parklar, bölgesel ölçekte parklar, ulusal park ölçeğinde düzenlemeler olarak kademelenmektedirler¹⁰. Büyüklük, kişi başına düşen alan miktarı ve park içi kullanım varlıkları hem bu parkları farklılaştıran temel özelliklerini belirlemekte, hem de parkların sunum olanaklarını ortaya koymaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı ise, Melikgazi İlçe Merkezinde yer alan parkların tanımlanması, farklılaşan özelliklerinin ortaya konulması ve temel niteliklerinin belirlenmesidir. Bu kapsamda çalışmada, parkların sunum olanaklarına göre analizi gerçekleştirilerek, park alanlarının planlanmasında göz önünde bulundurulacak temel özellikler ve kullanım normları ortaya konulmaktadır. Parkların temel özellikleri, standartlara uygunluk (yeşil alan standartları ve parkların sınıflamasına yönelik sınıflama standartları), hizmet/etki alanı, erişebilirlik ve konumlanma özelliklerine göre yerleşimi, etkinlik düzeyi ve kullanım varlıkları bağlamında değerlendirilmektedir.

⁷ S. Emür., D.Onsekiz., Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık ve Yeşil Alanların Önemi-Kayseri/Kocasinan İlçesi Park alanları Analizi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 22, 2007/1, Kayseri, 2007.

⁸ B, Etili, Edirne İli Merkez İlçe Yeşil Alan Sisteminin Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Yönünden İrdenilmesi, Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Dergisi, B Serisi, Cilt 3, No 1, 47-59, ISSN 1302 647X, 2002.

⁹ O. Kuntay, G.Ü. Müh.Mim. Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Ders Notları, Çeviri Kaynağı: “B.B. Manuel & L. Fred., “Tourisme and Recreation”, J-C Jay-Rayon & J. Coquereau, Quebec Architectural Pres, Oxford, pp 64., 1998”, Ankara, 2002.

¹⁰ O. Kuntay., “Hollanda’daki Farklı Ölçeklerdeki Parkların Özellikleri”, G.Ü. Müh.Mim. Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Ders Notları, Çeviri Kaynağı: “Cycles d’Etude France Luxemburg 1969 Cociede Pour l’Equipment du Territoire, MEL. Fransa”, Ankara, 2002.

2. Yöntem

Bu çalışmada, Melikgazi İlçe Merkezinde yer alan parkların tanımlanması, farklılaşan özelliklerinin ortaya konulması ve temel niteliklerinin belirlenmesi, bu parkların sınıflandırılarak kullanım özelliklerinin irdelenmesi/analiz edilmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada öncelikle, ilçedeki park alanları varlığı mahallelere göre analiz edilerek mekansal dağılımlar ortaya konulmuş, bu dağılım harita üzerinde görsel olarak ifade edilmiştir. Ayrıca kentsel yeşil alan standardının sağlanmasında en önemli bileşen olan parkların etkinliği mahallelere göre irdelenmiştir.

Parkların sınıflandırılması ve kullanım varlıklarının analizi ise; (1) Alansal büyüklük, (2) Hizmet/etki alanı, (3) Erişebilirlik-konumlanma durumu, (4) Doluluk-boşluk oranları ve yeşil doku varlığı, (5) Etkinlik çeşitliliği ve kent mobilyası kullanımı özellikleri kapsamında ele alınmıştır.

Parkların alansal büyüklük ve hizmet/etki alanına göre sınıflandırılmasında **“Orhan Kuntay’ın (2002) Hollanda’daki farklı ölçeklerde parkların özelliklerine ilişkin tercümesi”**nden yararlanılmıştır. Kuntay, O., (2002)¹¹; “Cycles d’Etude France Luxemburg 1969 Cociede Pour l’Equipment du Territoire, MEL. Fransa” adlı kaynağa dayanarak yaptığı Hollanda’daki farklı ölçeklerde parkların özelliklerine ilişkin tercümesinde, bu parkların sınıflandırılmasını ve özelliklerini şöyle belirtmiştir:

Çizelge 1. Hollanda’da Farklı Ölçekteki Parkların Sınıflandırılması (Kuntay, 2002’den yararlanılarak hazırlanmıştır)

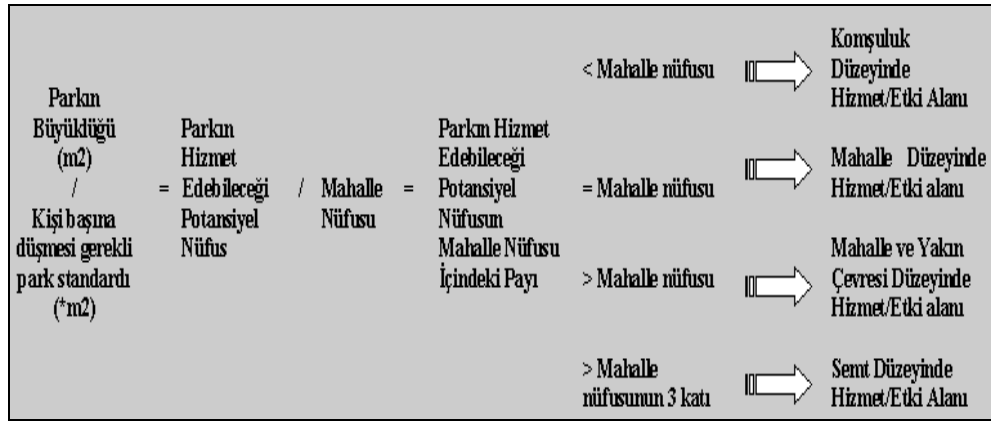
Parklar	Park Toplam Alanı	Kişi Başına Park Alanı	Hizmet Edebileceği Potansiyel Nüfus (kişi) *	Konut ile Park Arası Uzaklık
Komşuluk Parkı	1 ha	4 m2	2.500	0,4 km
Mahalle Parkı	6-10 ha	8 m2	7.500 - 12.500	0,8 km
Semt Parkı	30-60 ha	16 m2	18.750 - 37.500	1,6 km
Kente Hizmet Eden Parklar	200-400 ha	32 m2	62.500 - 125.000	3,2 km
Bölgeye ve Kente Hizmet Eden Parklar	1000-3000 ha	65 m2	153.846 - 461.538	6,5 km
Bölgesel Ölçekte Parklar	10000-30000ha	125 m2	800.000 - 2.400.000	15 km
Ulusal Park Ölçeğinde Düzenleme	60000-100000 ha	250 m2	2.400.000-4.000.000	50 km

* Parkların hizmet edebilecekleri potansiyel nüfus değerleri, park toplam alanı ile kişi başına düşmesi gerekli park alanı miktarı oranlanarak hesaplanmıştır.

¹¹ A.g.e. 10.

Parkların sınıflandırılmasında; alansal büyüklük ölçütü ve hizmet/etki alanı karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Parklar öncelikle Çizelge 1’de tanımlanan büyüklük ölçütüne göre sınıflandırılmıştır. Daha sonra nüfus ölçütü göz önünde bulundurularak bu parkların hizmet/etki alanları belirlenmiştir.

Parkların hizmet nüfuslarına göre etki alanları analizinde; Çizelge 1’de verilen kişi başına düşmesi gerekli park alanı büyüklükleri (m²) kullanılmıştır. Bu analiz, Şekil 1’de açıklanan yöntem ile gerçekleştirilmiştir. İrdelenen örneklem parklar alansal olarak küçük oldukları için yalnızca mahalle ve komşuluk etki alanları çerçevesinde, mahalle düzeyinde değerlendirilmiştir. Buna göre, komşuluk birimi parklarında kişi başına 4m², mahalle parklarında ise 8m² alan standardı kullanılarak, ilçe merkezinde bulunan parkların büyüklüklerine göre hizmet edebilecekleri potansiyel nüfuslar hesaplanmıştır. Bu nüfus değerleri, parkların içerisinde konumlandığı mahallelerin nüfusları ile karşılaştırılarak, parkların hizmet/etki alanları ortaya konulmuştur.

Şekil 1. Nüfus ölçütüne göre parkların hizmet/etki alanlarının belirlenmesi yöntemi
(*Komşuluk parkları için 4m² ve Mahalle parkları için 8m²)

Parkın potansiyel hizmet edebileceği nüfuslar mahalle nüfuslarından az ise “**komşuluk düzeyinde**” hizmet/etki alanına sahip oldukları, nüfusa eşit ise “**mahalle düzeyinde**” ve mahalle nüfusundan fazla ise -nüfusun fazlalığına göre- “**mahalle ve yakın çevresi düzeyinde**” ya da “**semt düzeyinde**” hizmet/etki alanına sahip oldukları değerlendirmede göz önünde bulundurulmuştur. Çizelge 1’de semt parklarının hizmet edebileceği nüfus değerlerinin (18.750 - 37.500), mahalle parklarının nüfus değerlerinin (7.500 - 12.500) yaklaşık 3 katı olduğu görülmektedir. Bu nedenle parkın hizmet edebileceği nüfus değeri mahalle nüfusunun 3 katından fazla ise bu parkların semt düzeyinde hizmet/etki alanına sahip olabileceği öngörülmüştür (Bkz. Şekil 1).

Parkların erişebilirlik-konumlanma durumlarının analizinde; park çevresinde yaya yolu varlığı, ana ulaşım akslarına yakınlık, toplu taşıma hattına yakınlık, toplu taşıma duraklarına yakınlık, otopark varlığı ve özel araç erişimi, eğitim tesislerine yakınlık özellikleri değerlendirme ölçütleri olarak kullanılmıştır. Parkların yer seçim özellikleri ve erişebilirlik düzeylerine ilişkin veri elde edilmiştir.

Parkların doluluk-boşluk analizinde; doluluk-boşluk oranları doğal alanlar, yapay tesisler ve boşluklar kapsamında incelenerek, yapay tesislerin türleri (donatı türleri) belirlenmiştir. Kent genelinde park alanları içerisinde görülen trafo, muhtarlık, dernek/klüp/kurs binası, cami, wc ve ticaret gibi kullanımların varlıkları bu kapsamda sorgulanmıştır. Türlerine göre parklarda yer alması gerekli işlevler ve bu işlevlerin tesisleri dışında, ne tür kullanımların park alanlarında yer aldığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Parkın yeşil doku varlığı analizinde; yeşil alan varlığı ve oranları ile ağaç varlıkları incelenmiştir. Ağaçlar boylarına göre analiz edilmiş ve bu analiz sonucunda park alanlarında ağaçların büyüme sürelerine göre korunan doğal doku ve bitki varlığının belirlenmesi, park alanları yer seçiminde doğal-yeşil doku varlığının göz önünde bulundurulma durumunun ortaya konulması amaçlanmıştır.

Parkın etkinlik çeşitliliği ve kent mobilyası kullanımı analizinde; yürüme, oturma, gezinme, eğlenme, oyun, spor gibi etkinliklerin mevcudiyeti sorgulanmıştır. Bu etkinliklerde kullanım alanlarının varlığı incelenmiştir. Farklı işlevlerin gerçekleştirilmesine yönelik kent mobilyası varlığı da irdelenmiştir. Bu analiz sonucunda, etkinlik çeşitliliğiyle ilişki olarak parkların sunum olanaklarının ortaya konulması amaçlanmıştır.

3. Melikgazi ilçesinde parkların sınıflandırılması ve kullanım normları

Kayseri İli'nin en büyük ilçelerinden biri olan Melikgazi ilçesi 07.12.1988 tarihinde il merkezinden ayrılarak ilçe olmuştur. 2000 yılı nüfus sayımına göre merkez nüfusu 263.453 ve toplam nüfusu ise 311.322 kişidir. Melikgazi Belediyesi verilerine göre ilçe merkezinde hizmet veren toplam 61 adet park bulunmaktadır ve bu parkların toplam alanı 799400m²'dir. Kişi başına 3m² park alanı düşmektedir. Melikgazi İlçesinde, belediye verilerine göre merkezde toplam 56 mahalle yer almaktadır. Bu mahallelerin %53,6'sında ise park kullanımı bulunmaktadır. Bu mahallelerde yer alan park sayıları, mahalle dağılımları içerisinde 1-5 adet arasında değişmektedir. Ancak Hürriyet ve Melikgazi mahallelerinde ise toplam park sayısının diğerlerinden farklı olarak 8'er adet olduğu görülmektedir. İlçe merkezi sınırları içerisinde toplam mahalle sayısının hemen hemen yarısında park kullanımı bulunmadığı görülmektedir (Bkz. Çizelge 2).

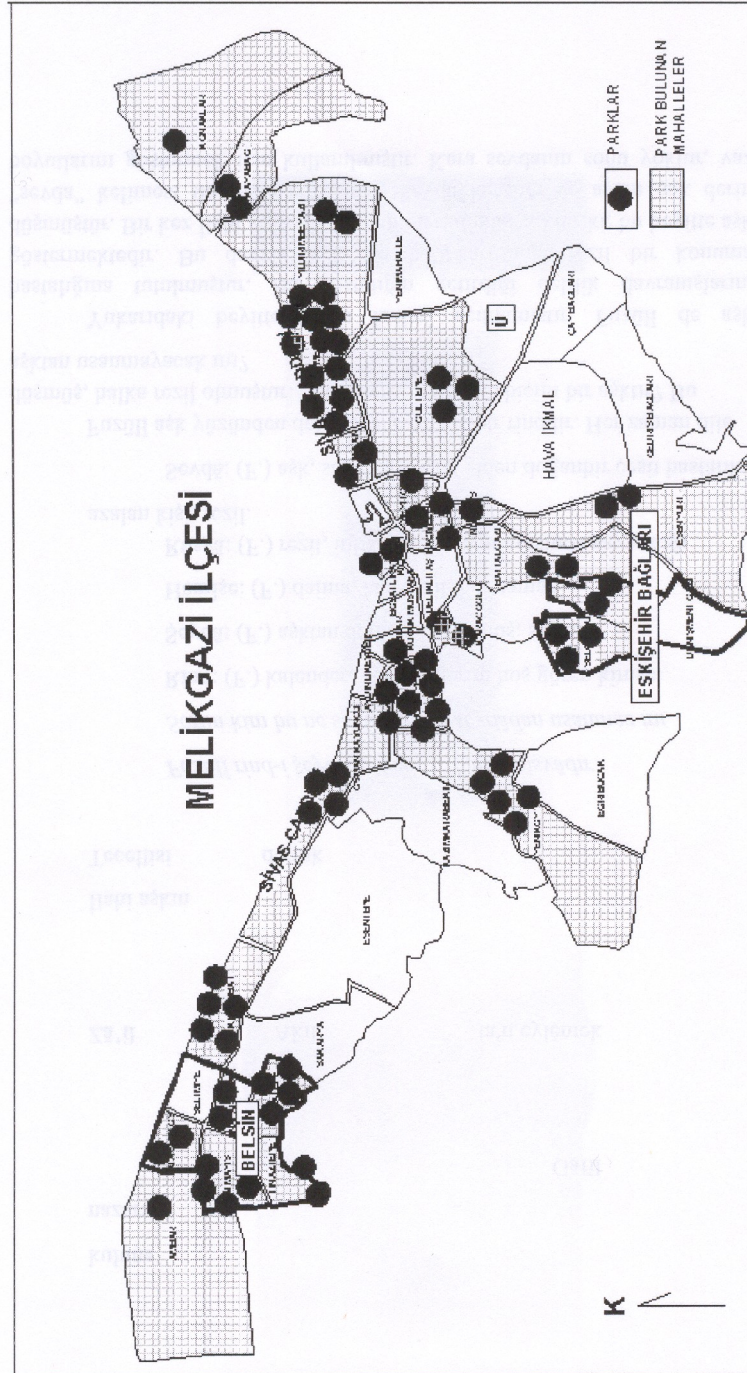
Çizelge 2. Melikgazi İlçesinde Mahallelere Göre Park Alanı Verileri

Mahalle Adı	Mahalle Nüfusu (2000)	Mahalle Alanı (m ²)	Toplam Park Alanı m ²	Park Sayısı	Yeşil Alan m ² /kişi
ALPARSLAN	11193	643800	50500	5	4,51
ALTINOLUK	1388		46000	1	33,14
ANAFARTALAR	8277	450000	48000	2	5,80
ANBAR	5009	31220000	6000	1	1,20
AYDINLIKEVLER	4250	225000	Park alanı bulunmamaktadır.		
BATTALGAZİ	9061	2268800	38000	2	4,19
CAFERBEY	3731	387500	Park alanı bulunmamaktadır.		
CAMİİKEBİR	475	141000	8000	2	16,84
CUMHURİYET	419	131300	Park alanı bulunmamaktadır.		
ÇORAKÇILAR	5364	330100	8000	1	1,49
DANIŞMENTGAZİ	4209	890600	Park alanı bulunmamaktadır.		
EĞRİBUCAK	997	3162500	Park alanı bulunmamaktadır.		
ERENKÖY	2811		Park alanı bulunmamaktadır.		
ESENTEPE	6401	5287500	Park alanı bulunmamaktadır.		
ESENYURT	9701	3531300	12000	2	1,24
GAVREMOĞLU	518	150000	Park alanı bulunmamaktadır.		
GERMİR	1666		Park alanı bulunmamaktadır.		
GÜLTEPE	18637	5526000	20000	3	1,07
GÜLÜK	932	181300	Park alanı bulunmamaktadır.		
HÜRRİYET	11841	568800	47500	8	4,01
KALPAKOĞLU	462	212500	Park alanı bulunmamaktadır.		
KARACAOĞLU	6429	1093800	Park alanı bulunmamaktadır.		
KAYABAĞ	3549	3530000	16000	2	4,51
KAZIMKARABEKİR	9003	2625000	Park alanı bulunmamaktadır.		
KEMERALTI	2219	250000	Park alanı bulunmamaktadır.		

KEYKUBAT	10944	1131300	43000	5	3,93
KILIÇARSLAN	11588	437500	7500	2	0,65
KİÇİKAPU	176	37500	Park alanı bulunmamaktadır.		
KOCATEPE	9166	703000	27500	4	3,00
KONAKLAR	2035	4381000	5000	1	2,46
KÜÇÜKALİ	2314	218800	5000	1	2,16
KÜÇÜKMUSTAFA	5028	228000	Park alanı bulunmamaktadır.		
MELİKGAZİ	5616	656000	43100	8	7,67
NURİHAS	2875	281300	5300	1	1,84
ONDOKUZMAYIS	5050	875000	33000	4	6,53
OSMAN KAVUNCU	8561	1881300	89000	4	10,40
OSMANLI	5770	1015600	6000	2	1,04
OTUZAĞUSTOS	4339	594000	19000	2	4,38
SAKARYA	2831	1687500	Park alanı bulunmamaktadır.		
SELÇUKLU	7742	1228100	39000	3	5,04
SELİMİYE	9587	587500	Park alanı bulunmamaktadır.		
SEYİTGAZİ	2393	462500	24000	1	10,03
ŞEHİTNAZIMBEY	1128	293800	5000	1	4,43
TACETTİN VELİ	4330	443800	4000	1	0,92
TINAZTEPE	2986	512500	29500	4	9,88
YANIKOĞLU	844		8500	1	10,07
YENİ	4990	125000	Park alanı bulunmamaktadır.		
YENİKÖY	9903	4393800	69500	5	7,02
YILDIRIMBEYAZIT	15097	3469000	36500	2	2,42

Melikgazi İlçesi'nde toplam 56 mahallenin %8,93'ünde (5 adet mahalle), park alanı varlığının yasal kentsel yeşil alan standardı olan 10m²'yi sağladığı görülmektedir. Bu mahaller arasında Altınoluk Mahallesi'nde 46.000m²'lik fidanlık bulunması, diğer mahallelerde ise büyük alana sahip parkların varlığı ya da düşük mahalle nüfuslarının yeşil alan standardının oluşmasında temel etkenler olduğu söylenebilir.

Kentsel mekanda mahallelere görece parkların dağılımları incelendiğinde, Sivas caddesi üzerinde yer alan mahallelerde, kent merkezi çevresinde, Eskişehir Bağları semtinde ve Belsin Toplu Konut Bölgesinde, bu parkların mekansal yoğunlaşma gösterdikleri izlenmektedir (Bkz. Harita 1). Genellikle çeper bölgelerde yer alan mahallelerde park kullanımı bulunmadığı gözlenirken, düzenli/planlı oluşturulan mahallelerde (toplu konut alanı) ve Sivas Caddesi boyunca lineer yer seçen konut alanlarında park varlığının daha fazla olduğu izlenmektedir.

Harita 1. Kentsel mekanda parkların mahallelere göre dağılımı

Park hizmetinden yararlanma durumu sadece parkın varlığı ile ilgili değil hizmet yarıcapı ve nüfusla ilişkili bir kavram olduğundan bu alanların hizmet ve yeterlilik durumlarının da incelenmesi önemlidir. Park alanlarının varlığı mahalleler içerisinde yaşayan nüfusun rekreasyon gereksinimlerini karşılamada yetersiz kalmaktadır. Yeşil alan varlığı açısından gerekli standartlara erişilememiş olması genel yasal değerlendirmede bu alanların yetersiz olduğunu ifade etmekle birlikte, parkların kullanım varlıklarının incelenmesi sunulan hizmetin, etkinlik ve anlam çeşitliliğinin olumlu yönlerini ortaya çıkarmaya yönelik olmaktadır.

3.1. Park alanlarının büyüklük ve hizmet/etki alanına göre sınıflandırılması

Park alanları, Çizelge 1.'de sunulan **“Hollanda’da Farklı Ölçekteki Parkların Sınıflandırılması”** ölçütleri kullanılarak, büyüklük ve hizmet/etki alanlarına görece analiz edilerek sınıflandırılmıştır.

Çizelge 1’e göre, **“komşuluk birimi parkları 1ha.”** ve **“mahalle parkları ise 6-10ha.”** büyüklüğünde olması gereken parklar olarak tanımlanmıştır. Analiz sonuçlarına göre, Melikgazi İlçe merkezinde yer alan parkların büyüklüklerinin 0,1ha.- 4,6ha. arasında değişiklik gösterdiği belirlenmiştir. Bu parkların %69,4’ü 1 ha.’dan daha küçüktür ve büyüklük ölçütüne göre komşuluk parkı standardının (1ha) altında kalmaktadır. Parkların yalnızca %5,5’i 1ha. büyüklüğündedir ve komşuluk parkı özelliği göstermektedir. 1 ha’dan daha büyük olan parkların oranı %25,1’dir ve bu parkların en büyüğü olan Fidanlık Parkı 4,6ha.’lık alanı ile bile 6-10ha. arasında olması gerekli mahalle parkı standardını sağlamamaktadır. Bu bağlamda, Melikgazi İlçe merkezinde Hollanda standartlarının büyüklük ölçütüne göre mahalle parkı özelliği gösteren herhangi bir park bulunmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, kişi başına düşmesi gerekli park alanı miktarları göz önünde bulundurularak, mevcut parkların içinde bulundukları mahallelere göre hangi düzeyde hizmet sundukları incelendiğinde, bazı parkların mahalle, mahalle ve yakın çevresi ve semt düzeyinde hizmet/etki alanına sahip oldukları belirlenmiştir.

Parkların hizmet/etki düzeyleri Şekil 1’de açıklanan yöntem ile irdelenmiştir. Komşuluk parklarını tanımlayan 1ha. büyüklük ölçütü kullanılarak, bu değerin altında ve üzerinde yer alan parkların nüfus ölçütüne göre hizmet/etki alanları ayrı olarak ele alınmıştır (Bkz. Çizelge 3 ve Çizelge 4). 1ha’dan küçük parkların hizmet edebilecekleri nüfus büyüklükleri kişi başına düşmesi gerekli komşuluk parkı standardına (4m²) göre, 1ha. üzerindeki parkların hizmet edebilecekleri nüfus büyüklükleri hem kişi başına düşmesi gerekli komşuluk parkı standardına (4m²) hem de mahalle parkı standardına (8m²) göre karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Çizelge 3’te, 1ha. dan daha küçük olan 50 adet parkın alan büyüklükleri 4m² ile oranlanarak, bu parkların hizmet edeceği potansiyel nüfuslar sunulmuştur. Komşuluk birimi parkları için kişi başına düşmesi gerekli alan miktarı 4m²’dir ve bu parkın ihtiyacını karşılayabileceği nüfus 2500 kişidir ((1ha)10.000m²/4m²=2500

kişi). En küçük park olan Yıldız Bahçeleri Parkı 250 kişi (1000m^2 (parkın alanı) / 4m^2) ve en büyük park olan Sincap Parkı ise 2375 kişi'nin park ihtiyacını karşılayabilecek niteliktedir. Hizmet potansiyelini belirleyen bu nüfus değerleri parkların içinde konumlandıkları mahalle nüfus değerlerinin altında kalmaktadır ve bu parkların hizmet/etki alanları komşuluk düzeyi ile sınırlıdır. Benzer şekilde 1ha.'dan küçük toplam 50 adet parkın %96'sının potansiyel nüfusuna göre hizmet/etki alanlarının komşuluk düzeyinde oldukları belirlenmiştir. %4'ünün ise mahalle ve yakın çevresi düzeyinde hizmet/etki alanına sahip olduğu görülmektedir.

Çizelge 3. Büyüklüğü 1 ha'dan Küçük Olan Parkların Hizmet/Etki Alanlarına Göre Değerlendirilmesi

Parkın Adı	Parkın Büyüklüğü (m^2)	Hizmet Edebileceği Nüfus Büyüklüğü (kişi)	Parkın Bulunduğu Mahalle Nüfusu (kişi)	Hizmet Nüfusunun Mahalle Nüfusuna Oranı (%)	Potansiyel Nüfusuna Göre Hizmet/ Etki Alanı
yıldız bahçeleri	1000	250	11193	2,23	Komşuluk düzeyi
gülistan	4000	1000	18637	5,37	Komşuluk düzeyi
uğur böceği	1600	400	5616	7,12	Komşuluk düzeyi
papatya	3500	875	11588	7,55	Komşuluk düzeyi
yasemin	6000	1500	18637	8,05	Komşuluk düzeyi
m.a.ersoy siteleri	4000	1000	11841	8,45	Komşuluk düzeyi
yılkı	4000	1000	11841	8,45	Komşuluk düzeyi
ali cafer	4000	1000	11588	8,63	Komşuluk düzeyi
trafik	2000	500	5616	8,90	Komşuluk düzeyi
manolya	4000	1000	10944	9,14	Komşuluk düzeyi
osman ulubaş	4000	1000	9903	10,10	Komşuluk düzeyi
melikşah	3500	875	8561	10,22	Komşuluk düzeyi
yunus	5000	1250	11841	10,56	Komşuluk düzeyi
akbaba	4000	1000	9166	10,91	Komşuluk düzeyi
melikgazi hastanesi	5000	1250	11193	11,17	Komşuluk düzeyi
esenyurt	4500	1125	9701	11,60	Komşuluk düzeyi
güneş	5000	1250	9903	12,62	Komşuluk düzeyi
serçe	6000	1500	11841	12,67	Komşuluk düzeyi
keykubat	6000	1500	10944	13,71	Komşuluk düzeyi
yağmur	6000	1500	10944	13,71	Komşuluk düzeyi
lalezar	7500	1875	11841	15,83	Komşuluk düzeyi
ayhan song	7000	1750	10944	15,99	Komşuluk düzeyi
yüksek gerilim	5000	1250	7742	16,15	Komşuluk düzeyi
takva	6500	1625	9903	16,41	Komşuluk düzeyi
kutlu doğum	6500	1625	9166	17,73	Komşuluk düzeyi
balırsı	4000	1000	5616	17,81	Komşuluk düzeyi

Çizelge 3. (Devam) Büyüklüğü 1 ha'dan Küçük Olan Parkların Hizmet/Etki Alanlarına Göre Değerlendirilmesi

Parkın Adı	Parkın Büyüklüğü (m ²)	Hizmet Edebileceği Nüfus Büyüklüğü (kişi)	Parkın Bulunduğu Mahalle Nüfusu (kişi)	Hizmet Nüfusunun Mahalle Nüfusuna Oranı (%)	Potansiyel Nüfusuna Göre Hizmet/Etki Alanı
yavuz gökmen	4000	1000	5616	17,81	Komşuluk düzeyi
kocatepe	7000	1750	9166	19,09	Komşuluk düzeyi
turna	7500	1875	9701	19,33	Komşuluk düzeyi
kardelen	4500	1125	5770	19,50	Komşuluk düzeyi
gülyeli	4000	1000	5050	19,80	Komşuluk düzeyi
osmanlı	4000	1000	5050	19,80	Komşuluk düzeyi
cemil baba	4500	1125	5616	20,03	Komşuluk düzeyi
otuzagustos	4000	1000	4339	23,05	Komşuluk düzeyi
tacetin veli	4000	1000	4330	23,09	Komşuluk düzeyi
öğretmenler	8000	2000	8277	24,16	Komşuluk düzeyi
gökyüzü	5000	1250	5050	24,75	Komşuluk düzeyi
site	6000	1500	5009	29,95	Komşuluk düzeyi
çorakçılar 700. yıl	8000	2000	5364	37,29	Komşuluk düzeyi
nergis	8500	2125	5616	37,84	Komşuluk düzeyi
m.a.ersoy	8000	2000	5050	39,60	Komşuluk düzeyi
sema yazar	9000	2250	5616	40,06	Komşuluk düzeyi
sincap	9500	2375	5616	42,29	Komşuluk düzeyi
tınaztepe	5500	1375	2986	46,05	Komşuluk düzeyi
nurihas	5300	1325	2875	46,09	Komşuluk düzeyi
penguen	5000	1250	2314	54,02	Komşuluk düzeyi
elmacık	5000	1250	2035	61,43	Komşuluk düzeyi
şehitler	9000	2250	2986	75,35	Komşuluk düzeyi
hatıroğlu	5000	1250	1128	110,82	Mahalle ve yakın çevresi
sur çevresi	4000	1000	475	210,53	Mahalle ve yakın çevresi

Mahalle ve yakın çevresi kapsamında hizmet/etki potansiyeline sahip olan Sur Çevresi Parkı'nın içinde konumlandığı Camiikebir Mahallesi 475 kişilik nüfusuyla ilçe sınırları içerisinde en küçük nüfusa sahip mahallelerden biridir. 4000m²'lik alana sahip bu park 4m² standardına göre 1000 kişinin ihtiyacını karşılayabilecek potansiyele sahiptir ve bu nüfus mahalle nüfusunun 2 katından fazladır (%210,53). Bu nedenle Sur Çevresi Parkı içinde bulunduğu mahalle ve yakın çevresi düzeyinde hizmet/etki alanına sahiptir. Benzer şekilde, Hatıroğlu Parkı'nın da mahalle ve yakın çevresi düzeyinde hizmet/etki alanına sahip olduğu belirlenmiştir. Parkın içinde yer aldığı Şehit Nazım Bey Mahallesi 1128 kişilik nüfusa sahiptir. 5000m² alan büyüklüğüne sahip Hatıroğlu Parkı 4m² standardına göre 1250 kişinin

ihtiyacını karşılayacak niteliktedir ve bu nüfus mahalle nüfusunun üzerindedir (%110,82). Her iki park da büyüklük ölçütüne göre komşuluk birimi parkı standardının altında kalmalarına rağmen, içinde bulundukları mahalle nüfusları göz önünde bulundurulduğunda, mahalle düzeyinde hizmet/etki alanına sahip oldukları belirlenmiştir. Bu parkların dışında, Penguen (%54,02), Elmacık (%61,43) ve Şehitler (%75,35) gibi parkların hizmet edebilecekleri nüfus büyüklüklerinin, içinde yer aldıkları mahalle nüfuslarının yarısından fazla olduğu görülmektedir ve mahallelerde yaşayanların yaklaşık yarısının bu parkların hizmet/etki alanında yer aldığı söylenebilir.

Resim 1. Tenis Kortu Parkı (komşuluk parkından bir görünüş)
2007

Çizelge 4'te 1ha ve üzerinde alan büyüklüğüne sahip parkların hizmet edebilecekleri nüfus büyüklükleri, kişi başına düşmesi gerekli komşuluk parkı ve mahalle parkları standartlarına göre değerlendirilerek sunulmuştur. İlçede uygun büyüklüğe (1ha) sahip 4 adet komşuluk parkı bulunmaktadır. Bu parklar kişi başına düşmesi gerekli park alanı standardı $4m^2$ göz önünde bulundurulduğunda 2500 kişinin park ihtiyacını karşılayacak niteliktedir. Parkın hizmet edebileceği nüfus mahalle nüfuslarıyla karşılaştırıldığında; Kanguru Parkı'nın %13,41; Tenis Kortu Parkı'nın %22,34; Çiğdem Parkı'nın %22,27; Cumhuriyet Parkı'nın %83,22 oranında mahalle nüfuslarının park ihtiyacını karşılayabileceği görülmektedir.

Çizelge 4. Büyüklüğü 1ha ve Üzerinde Olan Parkların Hizmet/Etki Alanlarına Göre Değerlendirilmesi

Parkın Adı	Parkın Büyüklüğü	Hizmet Edebileceği Nüfus	Hizmet Edebileceği Nüfus	Parkın Bulunduğu Mahalle	Hizmet Nüfusunun Mahalle Nüfusuna Oranı (%) (4m2 standardına göre)	Potansiyel Nüfusuna Göre Hizmet/Etki Alanı	Hizmet Nüfusunun Mahalle Nüfusuna Oranı (%) (8m2 standardına göre)	Potansiyel Nüfusuna Göre Hizmet/Etki Alanı
	m2	Büyüklüğü (kişi) (4m2)	Büyüklüğü (kişi) (8m2)	Nüfusu (kişi)				
1 HA BÜYÜKLÜĞE SAHİP PARKLAR								
kanguru	10000	2500	1250	18637	13,41	Komşuluk düzeyi	6,71	Komşuluk düzeyi
tenis kortu	10000	2500	1250	11193	22,34	Komşuluk düzeyi	11,17	Komşuluk düzeyi
çiğdem	10000	2500	1250	9166	27,27	Komşuluk düzeyi	13,64	Komşuluk düzeyi
75. yıl cumhuriyet	10000	2500	1250	2986	83,72	Komşuluk düzeyi	41,86	Komşuluk düzeyi
1 HA'DAN BÜYÜK PARKLAR								
pelikan	10500	2625	1312	13097	17,39	Komşuluk düzeyi	8,69	Komşuluk düzeyi
şahin	10500	2625	1312	11841	22,17	Komşuluk düzeyi	11,08	Komşuluk düzeyi
dünya kupası	12000	3000	1500	11193	26,80	Komşuluk düzeyi	13,40	Komşuluk düzeyi
kervan	12000	3000	1500	9061	33,11	Komşuluk düzeyi	16,55	Komşuluk düzeyi
mercün	14000	3500	1750	9903	35,34	Komşuluk düzeyi	17,67	Komşuluk düzeyi
buket	15000	3750	1875	4339	86,43	Komşuluk düzeyi	43,21	Komşuluk düzeyi
sırım	16000	4000	2000	7742	51,67	Komşuluk düzeyi	25,83	Komşuluk düzeyi
ondokuzmayıs	16000	4000	2000	5050	79,21	Komşuluk düzeyi	39,60	Komşuluk düzeyi
karnıca	18000	4500	2250	7742	58,12	Komşuluk düzeyi	29,06	Komşuluk düzeyi
melikgazi 3	20000	5000	2500	10944	45,69	Komşuluk düzeyi	22,84	Komşuluk düzeyi
besime Özdenici	22500	5625	2812	11193	50,25	Komşuluk düzeyi	25,12	Komşuluk düzeyi
dadaloğlu	26000	6500	3250	13097	43,05	Komşuluk düzeyi	21,53	Komşuluk düzeyi
Çeçenistan	26000	6500	3250	9061	71,74	Komşuluk düzeyi	35,87	Komşuluk düzeyi
gençlik	40000	10000	5000	9903	100,98	Mahalle düzeyi	50,49	Komşuluk düzeyi
melikgazi 2	36000	9000	4500	8561	105,13	Mahalle ve yakın çevresi	52,56	Komşuluk düzeyi
İsa Yusuf Alpekin	40000	10000	5000	8277	120,82	Mahalle ve yakın çevresi	60,41	Komşuluk düzeyi
melikgazi 1	45000	11250	5625	8561	131,41	Mahalle ve yakın çevresi	65,70	Komşuluk düzeyi
fıdamlık	46000	11500	5750	1388	828,53	Semt-kent düzeyi	414,27	Semt düzeyi

Hizmet/etki alanı ve büyüklük standartlarına göre bu parkların 4'ünde komşuluk birimi parkı olarak tanımlandığı, ancak 75. yıl Cumhuriyet parkının diğerleriyle karşılaştırıldığında düşük mahalle nüfusu yüzünden içinde bulunduğu mahallenin 4'te 3'ünden fazlasını hizmet/etki alanı içerisine aldığı belirlenmiştir.

İlçede büyüklüğü 1 ha üzerinde olan 18 adet park bulunmaktadır. Bu parklar 4m2 standardına göre değerlendirildiğinde, %72,3'ünün komşuluk parkı düzeyinde hizmet/etki alanına sahip oldukları görülmektedir. Bununla birlikte bu parklar arasında mahalle nüfusunun yarısından fazlasını hizmet/etki alanına alan parklar mevcuttur (Buket %86,43; Sırım %51,67; Ondokuzmayıs %79,21; Karınca %58,12; Besime Özderici %50,25; Çeçenistan %71,74 gibi).

Resim 2. Besime Özderici Parkı'ndan bir görünüş (2007)

Potansiyel hizmet nüfusları mahalle nüfusları ile oranlandığında, 1ha'dan büyük parkların %5,5'inin mahalle düzeyinde (Gençlik Parkı %100,98), %16,7'sinin mahalle ve yakın çevresi düzeyinde (Melikgazi II Parkı %105,13; İsa Yusuf Alptekin Parkı %120,82; Melikgazi I Parkı %131,41) ve %5,5'inin ise semt düzeyinde (Fidanlık Parkı %828,53) hizmet/etki alanına sahip olukları belirlenmiştir. Bu parklar farklı özelliklere sahiptir. Gençlik Parkı ve İsa Yusuf Alptekin parkları konut dokusu içerisinde yer alan büyük alan kullanımına ve etkinlik çeşitliliğine sahip parklardır. Melikgazi I ve Melikgazi II parkları ise kenti Ankara yoluna bağlayan ana ulaşım aksı boyunca yol boyu düzenlenmiş lineer parklardır. Bu parklar ince uzun bir koridor görünümündedir. Üzerinde bulunduğu ulaşım aksı üzerinde sınırlayıcı özellik göstermektedir. Bu iki park aynı zamanda kent kimliği açısından da belirleyicidir. Kent girişini ifade etmekte ve kenti daha tanımlı hale getirmektedir. Fidanlık Parkı ise "Temalı Park" kapsamında yer almaktadır. Ağaç, çalı, süs bitkisi vb. türlerde bitkisel üretim yapılan bir alandır. Bu park aynı zamanda tüm kentin yeşil bitki ihtiyacını karşılamaktadır. İçinde yer alan hobi bahçeleri ise kentlilere bitkisel üretimde görev alma amacıyla, kentli – doğa ilişkisinde işlevsel

sürece aktif katılım olanağı sağlamaktadır. Büyüklük olarak semt düzeyinde işlev olarak kent düzeyinde hizmet/etki alanına sahiptir. Bu parkların ortak özellikleri büyüklükleri 36.000-46.000m² arasında değişen ortalama 40.000m² büyüklüğünde parklar olmalarıdır.

Ancak aynı parklar mahalle parkı standardına göre (kişi başına 8m²) değerlendirildiğinde mahalle ve yakın çevresi düzeyinde hizmet/etki alanına sahip parkların komşuluk düzeyindeki etki alanı ile sınırlı kaldığı, yalnızca Fidanlık Parkı'nın semt düzeyinde hizmet/etki alanı konumunu devam ettirdiği görülmektedir.

Resim 3. Fidanlık Parkı'ndan bir görünüş (2007)

Analiz sonuçlarına göre Melikgazi İlçesi'nde yer alan parkların tamamı büyüklük ölçütüne göre "komşuluk parkı"dır. Bununla birlikte alansal büyüklüklerine göre hizmet edebilecekleri potansiyel nüfus değerleri ve içinde konumlandıkları mahalle nüfusları göz önünde bulundurulduğunda, toplam parkların %90,3'ünün komşuluk, %1,4'ünün mahalle, %6,9'unun mahalle ve yakın çevresi ve %1,4'ünün ise semt düzeyinde hizmet/etki alanına sahip olan parklar olduğu belirlenmiştir. Semt düzeyinde hizmet veren tek park, aynı zamanda temalı park olduğu için, işlevsel özellikleri göz önünde bulundurulduğunda tüm kente yönelik hizmet/etki alanına sahip olduğu da görülmektedir.

3.2. Park alanlarının erişebilirlik-konumlanma durumu

Parkların erişebilirlik durumları incelendiğinde; %28'inin çevresinde yaya yolu olduğu görülmektedir. Park alanının 4 cephesinden bir tanesini oluşturan bu yaya yolları ise, kent içerisinde bir süreklilik arz etmemektedir. Dolayısıyla çevre yaya yolu varlığı Melikgazi ilçesi parkları için yalnızca sınır oluşturan bir eleman ve parkın alanını tanımlayan bir kullanım varlığı olarak ifade edilebilir. Parkların %23'ünde otobüs ya da dolmuş durağı bulunmaktadır. Bu parklara toplu taşıma olanağı ile erişim sağlamak mümkündür. Parkların %44'ünde ise düzenlenmiş oto-

park alanları mevcuttur. Bu alanlar özel araç imkanı ile erişebilirlik olanağı sunan parkları ifade etmektedir. Ana ulaşım akslarına, toplu taşıma güzergahlarına ve eğitim tesislerine yakınlık ölçütleri ise park alanlarının erişebilirlik özelliklerinden çok konumlanma durumlarına yönelik verilerdir.

Çizelge 5. Park Alanlarının Erişebilirlik-Konumlanma Özellikleri

Parkin Adı	çevresinde yaya yolu varlığı	ana ulaşım akslarına yakınlık	toplu taşıma hattına yakınlık	toplu taşıma duraklarına yakınlık	ot. varlığı/ özel araç erişimi	eğitim tesisle- rine yakınlık
24 kasım öğretmenler					■	
isa yusuf alptekin		■			■	
dünya kupası parkı	■	■				
besime özderici	■	■		■		
yıldız bahçeleri	■	■		■		
tenis kortu	■					
melikgazi hastanesi		■				
fidanlık					■	
site					■	
çeçenistan		■		■		
kervan				■	■	
sur çevresi	■			■		
çorakçılar 700.yıl		■			■	
esenyurt						■
turna	■					
gülistan	■					
kanguru			■			
yasemin		■	■		■	
lalezar						
m. akif ersoy siteleri			■			
serçe		■			■	
şahin		■				
yılkı			■			
yunus					■	
penguen			■			
ipekyolu						
ayhan song		■				■
keykubat		■				■
manolya						
melikgazi 3		■				■
yağmur			■		■	
ali cafer		■	■		■	
papatya			■			
akbaba						■

Çizelge 5. (Devam) Park Alanlarının Erişebilirlik-Konumlanma Özellikleri

Parkin Adı	çevresinde yaya yolu varlığı	ana ulaşım akslarına yakınlık	toplu taşıma hattına yakınlık	toplu taşıma duraklarına yakınlık	op. varlığı/ özel araç erişimi	eğitim tesisle- rine yakınlık
çiğdem	■	■		■	■	■
kocatepe			■			
kutlu doğum						
elmacık		■		■	■	
uğur böceği					■	
balırsı	■				■	
cemil baba	■				■	
nergiz						
sema yazar		■		■		
sincap	■		■		■	
trafik	■					
yavuz gökmen			■			
hatıroğlu		■		■	■	
nurihas						
gülyeli						
gökyüzü				■	■	
m. akif ersoy					■	
ondokuzmayıs				■		
osmanlı		■				
kardelen			■			
melikgazi 1	■	■	■			
melikgazi 2		■				
melikşah						
buket	■	■	■			■
otuzagustos					■	
karnca	■	■				
sırım			■			
yüksek gerilim	■					
tacettin veli		■		■	■	
75.yıl cumhuriyet parkı		■			■	
şehitler		■		■		
tınaztepe I						
gençlik				■	■	
güneş					■	
mercan			■			
osman ulubaş					■	
takva					■	
dadaloğlu			■			
pelikan	■				■	■

Parkların %43'ü yaklaşık yarısına yakın bir bölümü ana ulaşım aksları üzerinde yer seçmiştir. Burada ana ulaşım aksı ile kastedilen 20m üzerindeki taşıt yollarıdır. Diğer parklar ise genellikle 7m-12.'lik servis yolları ile çevrelenmiş alanlarda yer seçmiştir. Parkların toplu taşıma güzergahlarına yakınlık durumu ise bir diğer konumlanma göstergesidir. Toplu taşıma durağı bulunmayan parkların %28'i toplu taşıma güzergahlarına yakın veya bu güzergahlar üzerinde yer almaktadır. Bu aynı zamanda doğrudan park alanına değil ama park alanının yakın çevresine eri-

şim olanağı sunan bir gösterge olarak ifade edilebilir. Parkların %8'i ise eğitim tesislerine yakın/bitişik yer seçmiştir. Erişebilirlik ve konumlanma ölçütlerine göre herhangi bir özellik görülmeyen parklar genellikle konut dokusu içerisinde kalan küçük parklardır.

3.3. Park içi kullanım varlığı

Park içi kullanım varlığı, doluluk-boşluk oranları, yeşil doku varlığı, etkinlik çeşitliliği ve kent mobilyası varlığı özelliklerine görece irdelenmiştir.

3.3.1. Park alanlarının doluluk-boşluk oranları-yeşil doku varlığı

Park alanlarının doluluk-boşluk oranları doğal alan, yapay alan ve boş alan kullanımlarına görece analiz edilmiştir. Parkların %66'sında doğal alan varlığının toplam park alanının %50'sinin üzerinde olduğu görülmektedir. Parkların %8'inde ise yapay alan/tesis varlığı park alanının yarısından fazlasını oluşturmaktadır (Bkz. Çizelge 6). Parklar arasında doğal alan kullanımı yüksek olan park sayısının fazla olması, park alanlarının tasarımında doğal doku varlığının dikkate alındığının bir göstergesidir.

Resim 4. Alparslan Mahallesi-Dünya Kupası Parkı (muhtarlık binası)(2007)

Resim 5. Yeniköy Mahallesi-Mercan Parkı (cami) (2007)

Bununla birlikte park alanları içerisinde trafo, muhtarlık, dernek, kulüp, kurs, cami vb yapıların da yer aldığı görülmektedir. Parkların %15'inde trafo, %7'sinde muhtarlık, %10'unda dernek, kulüp, kurs binası ve %6'sında ise cami bulunmaktadır. Muhtarlık, trafo gibi kullanımların park alanları içerisinde yer alması bu alanların rekreasyonel faaliyetler dışında da kullanılabilir potansiyel alanlar olarak görüldüğünü ifade etmektedir. Cami, trafo, muhtarlık vb. kullanımlar park yeşil alan kullanımında kısıtlayıcı bir engel teşkil etmekte aynı zamanda tasarrım bütünlüğünü de parçalamaktadır.

Çizelge 6. Park Alanlarının Doluluk-Boşluk Oranları ve Donatı Türleri

Parkın Adı	Doluluk-Boşluk Oranları			Donatı Türleri					
	Doğal alan %	Yapay tesis %	Bosluklar %	Trafo	Muhtarlık	Dernek,Klüp Kurs Binası	Cami	wc	Ticaret
24 kasım öğretmen.	30	70							
site	70	27	3	■					
sur çevresi	80	15	5						■
turna	60	40						■	
gülistan	60	25	25	■					
manolya	70	30							
ali cafer	75	20	30						
papatya	50	20	30						
uğur böceği	40	60		■				■	
balırsı	30	70							
cemil baba	70	30		■					
nergiz	50	50			■	■			
sema yazar	60	40				■			
sincap	50	50		■					
yavuz gökmen	50	25	25						
nurihas	72	28			■				
gülyeli	65	30	5						
mehmet akif ersoy	60	30	10						
osmanlı	50	50							
otuzagustos	75	20	5						■
karınca	54	26	20						
sırım	50	50							
yüksek gerilim	70	30							
tinaztepe I	80	5	15						
isa yusuf alptekin	63	37						■	
yıldız bahçeleri	80	10	10						
tenis kortu	40	60			■				
melikgazihast.	50	40	10						
kervan	60	25	15	■		■			
çorakçılar 700.yıl	45	55						■	
esenyurt	70	30		■	■				
kanguru	50	30	20						
yasemin	50	25	25				■		
lalezar	100								
m.akif melik site.	95	5							
serçe	100								

Çizelge 6. (Devam) Park Alanlarının Doluluk-Boşluk Oranları ve Donatı Türleri

Parkın Adı	Doluluk-Boşluk Oranları			Donatı Türleri					
	Doğal alan %	Yapay tesis %	Boşluk-lar %	Trafo	Muhtarlık	Dernek, Klüp Kurs Binası	Cami	wc	Ticaret
yılkı	100								
yunus	90	10							
penguen	40	60							
Melik song	70	30							
keykubat	50	50							
Melikgazi 3	65	35							
yağmur	60	40							
akbaba	60	15	25			■			
çiğdem	50	40	10	■					■
melikgazi	70	23	7						■
kutlu doğum	70	10	20						
elmacık	45	20	35						
hatroğlu	60	10	30						
gökyüzü	70	30							
ondokuzmayıs	70	30							
kardelen	70	30		■				■	
Melikgazi 1	65	35					■		
melikşah	70	30							
buket	77	15	8						■
tacetin veli	75	10	15						■
75.yıl cumhuriyet	70	15	15	■					
şehitler	80	10	10						
güneş	100								
osman ulubaş	85	15				■	■		
takva	65	35							■
pelikan	40	55	5			■			
dünya kupası parkı	50	30	20		■			■	
besime özderici	70	20	10						■
çeçenistan	45	33	22					■	
şahin	95	5							
gençlik	82	10	8						■
mercan	75	10	15				■		■
dadaloğlu	70	30							
fidanlık	-	-		■		■			
trafik	25	50	25						

Melikgazi İlçesinin merkezinde yer alan parkların %18'inde yeşil alan kullanımı park toplam alanının yarısından azdır. %82'sinde ise yeşil alan varlığı park alanının %50'sinden fazlasını oluşturmaktadır. Parklarda ortalama yeşil alan varlığı ise %63'tür.

Parkların %31'inde yeşil alan varlığı park alanının %70'inin üzerindedir (Bkz. Çizelge 7). Bu bağlamda park alanlarının tasarımında yeşil alan kullanımına önem verildiği söylenebilir. Aynı zamanda bu alanlarda yer alan ağaç sayılarına bakıldığında, park alanlarında bitkilendirme çalışmalarının fidanlığın sağladığı ağaçlar yardımıyla gerçekleştirildiği ve ağaçlandırmanın önem kazandığı görülmektedir. Küçük ağaçların sayısının fazla olması ise park alanlarının yenilik durumuyla ilişkilendirilebilir.

Çizelge 7. Park Alanlarında Yeşil Doku Varlığı

Parkın Adı	Yüz- ölçümü m ²	Yeşil alan m ²	Yeşil alan %	3m'den küçük ağaç sayısı	3m-5m Ağaç sayısı	5m+ağaç sayısı	Toplam ağaç sayısı
besime özderici	22500	22200	98,7	184	66	124	374
şahin	10500	10000	95,2	150	20	10	180
dünya kupası parkı	12000	10500	87,5	20	10	5	35
fidanlık	46000	40000	87,0	15000	10000	1	25001
yunus	5000	4000	80,0	80	25	65	170
gençlik	40000	32000	80,0	40	19	416	475
güneş	5000	4000	80,0	80	10	5	95
melikgazi 1	45000	35000	77,8	202	166	268	636
şehitler	9000	7000	77,8	147	62	48	257
tenis kortu	10000	7700	77,0	60	60	50	170
sur çevresi	4000	3000	75,0	40	10	45	95
m.akif ersoy siteleri	4000	3000	75,0	50	3	11	64
serçe	6000	4500	75,0	70		5	75
yılkı	4000	3000	75,0	20	20	12	52
ali cafer	4000	3000	75,0	50	25	40	115
yavuz gökmen	4000	3000	75,0	50	25	10	85
otuzagustos	4000	3000	75,0	200	50	80	330
tacettin veli	4000	3000	75,0	70		4	74
tınaztepe I	5500	4000	72,7	80	15	20	115
nurihas	5300	3800	71,7	20	14	58	92
kocatepe	7000	5000	71,4	200	50	80	330
yıldız bahçeleri	1000	700	70,0	12	5	3	20
site	6000	4200	70,0	38	40	10	88
penguen	5000	3500	70,0	67			67
ayhan song	7000	4900	70,0	95	35	15	145
manolya	4000	2800	70,0	80	45	8	133
gökyüzü	5000	3500	70,0	40	30	35	105
yüksek gerilim	5000	3500	70,0	65			65
75.yıl cumhuriyet	10000	7000	70,0	50	25	80	155
dadaloğlu	26000	18200	70,0	62		415	477
melikgazi 2	36000	25000	69,4		38		38
esenyurt	4500	3000	66,7		20	32	52
turna	7500	5000	66,7	50			50
buket	15000	10000	66,7	350	140	150	640
lalezar	7500	4900	65,3	105	1	1	107

Çizelge 7. (Devam) Park Alanlarında Yeşil Doku Varlığı

Parkın Adı	Yüzöl- çümü m ²	Yeşil alan m ²	Yeşil alan %	3m'den küçük ağaç sayısı	3m-5m ağaç sayısı	5m+ağaç sayısı	Toplam ağaç sayısı
melikgazi 3	20000	13000	65,0	280	15	4	299
mercan	14000	9000	64,3	80	24	13	117
melikgazihastanesi	5000	3200	64,0	10	8	6	24
isa yusuf alptekin	40000	25200	63,0	50	50	150	250
çorakçılar 700.yıl	8000	5000	62,5	98	20	55	173
akbaba	4000	2500	62,5	60	10		70
gülyeli	4000	2500	62,5	42	30	15	87
ondokuzmayıs	16000	10000	62,5	290	60	180	530
osman ulubaş	4000	2500	62,5	40	10	25	75
kutlu doğum	6500	4000	61,5	92	25	30	147
takva	6500	4000	61,5	270	5	5	280
kanguru	10000	6000	60,0	87	9	19	115
yağmur	6000	3600	60,0	50	40	75	165
sema yazar	9000	5400	60,0	25	18	32	75
hatiroğlu	5000	3000	60,0	32		47	79
mehmet akif ersoy	8000	4800	60,0	150	50	80	280
kervan	12000	7000	58,3	45	5	1	51
çeçenistan	26000	15000	57,7	70	40	20	130
papatya	3500	2000	57,1	18	25	8	51
melikşah	3500	2000	57,1	26	26	33	85
karınca	18000	10000	55,6	300			300
keykubat	6000	3000	50,0	12	5	10	27
çiğdem	10000	5000	50,0	250	50	30	330
sincap	9500	4750	50,0	60	6	3	69
osmanlı	4000	2000	50,0	90			90
sırım	16000	8000	50,0	22	23		45
nergiz	8500	4000	47,1	43	18	8	69
elmacık	5000	2250	45,0	42	12		54
cemil baba	4500	2000	44,4	43	2		45
kardelen	4500	2000	44,4	55	48	28	131
uğur böceği	1600	640	40,0	86	36	8	130
pelikan	10500	4000	38,1	136	18		154
gülistan	4000	1500	37,5	70	6		76
24 kasım öğret.	8000	2400	30,0	55	20	12	87
balırsı	4000	1200	30,0	33	7	1	41
trafik	2000	600	30,0	36			36
yasemin	6000	1000	16,7	47	16	10	73

Çizelge 8. Park Alanlarında Etkinlik Çeşitliliği ve Kent Mobilyası Kullanımı

Parkin Adı	yürüyüş yolu	yaya dolaşım alanı	dinlenme alanı	oturma alanı	eğlence ve oyun alanı	spor alanı	çocuk oyun alanı	kent mobilyası varlığı
24 kasım öğretmenler			■	■			■	■
site			■					■
sur çevresi								■
turna			■	■		■	■	■
gülistan			■	■			■	■
manolya			■	■				■
ali cafer		■	■	■			■	■
papatya			■				■	■
uğur böceği	■		■	■		■	■	■
balırsı	■		■	■		■	■	■
cemil baba	■	■	■	■		■	■	■
nergiz			■			■	■	■
sema yazar			■	■				■
sincap			■	■		■	■	■
yavuz gökmen			■					■
nurihas		■	■	■			■	■
gülyeli			■	■			■	■
mehmet akif ersoy			■	■		■	■	■
osmanlı			■	■		■		■
otuzagustos			■	■		■	■	■
karınca		■	■	■		■	■	■
sırım		■	■	■			■	■
yüksek gerilim							■	■
tınaztepe I			■	■		■		■
isa yusuf alptekin	■	■	■	■		■	■	■
yıldız bahçeleri		■	■	■				■
tenis kortu		■	■			■	■	■
melikgazi hastanesi		■	■	■				■
kervan			■			■	■	■
çorakçılar 700.yıl		■	■	■		■	■	■
esenyurt			■	■			■	■
kanguru			■			■	■	■
yasemin			■				■	■
lalezar			■			■	■	■
m.akif ersoy siteleri			■	■			■	■
serçe			■			■	■	■
yılkı		■	■				■	■
yunus		■	■				■	■
penguen			■	■		■	■	■

Çizelge 8. (Devam) Park Alanlarında Etkinlik Çeşitliliği ve Kent Mobilyası Kullanımı

Parkin Adı	yürüyüş yolu	yaya dolaşım alanı	dinlenme alanı	oturma alanı	eğlence ve oyun alanı	spor alanı	çocuk oyun alanı	kent mobilyası varlığı
ayhan song			■	■	■		■	■
keykubat			■	■		■	■	■
melikgazi 3	■			■				■
yağmur			■	■		■		■
akbaba			■	■		■	■	■
çiğdem	■		■	■		■	■	■
kocatepe			■	■			■	■
kutlu doğum			■	■			■	■
elmacık				■			■	■
hatroğlu			■					■
gökyüzü			■	■		■	■	■
ondokuzmayıs		■	■	■			■	■
kardelen			■					■
melikgazi 1		■	■	■				■
melikşah			■					■
buket	■		■	■			■	■
tacetin veli			■					■
75.yıl cumhuriyet parkı		■	■				■	■
şehitler			■	■			■	■
güneş			■					■
osman ulubaş			■	■		■	■	■
takva			■				■	■
pelikan			■			■	■	■
dünya kupası parkı		■	■	■		■	■	■
besime özderici		■	■	■			■	■
çeçenistan		■	■	■		■	■	■
şahin			■					■
gençlik		■	■	■		■	■	■
mercan			■	■		■	■	■
dadaloğlu		■	■	■			■	■
fidanlılık		■		■				■
trafik	■	■	■	■	■		■	■
melikgazi 2	■		■			■	■	■

3.3.2. Etkinlik çeşitliliği-kent mobilyası kullanımı

Melikgazi İlçe merkezinde yer alan parkların %15'inde yürüyüş yolları düzenlemesi bulunmaktadır. Yürüyüş yolu bulunan parkların, genellikle ana ulaşım güzergahları üzerinde lineer gelişen parklar olduğu görülmektedir. Parkların %36'ında ise park içi yaya dolaşım düzenlemeleri mevcuttur. Temalı parklar ve süs amaçlı yeşillendirme dışında işlevsel kullanımı bulunmayan parklarda dinlenmeye yönelik düzenlemelerin bulunmadığı izlenmektedir. Birlikte, parkların %91'inde din-

lenme alanının mevcut olduğu görülmektedir. Daha uzun süreli kullanımlara yönelik oturma alanlarının varlığı ise parkların %61'inde mevcuttur. Eğlenceye yönelik kullanımlar sadece iki park içerisinde yer alırken, tüm parklarda kentsel mobilya kullanımının var olduğu görülmektedir. İşlevsel farklılaşma düzeyinde farklı kullanıcılara farklı rekreasyon olanağı sağlayan spor ve çocuk oyun alanları, parkların hemen hemen yarısında bulunmaktadır. Spor alanı varlığı %51 iken çocuk oyun alanı varlığı %69'dur (Bkz. Çizelge 8).

4. Sonuç ve değerlendirmeler

Parkların nitelikleri, barındırdığı işlev çeşitliliğine, hizmet ettiği / edebileceği nüfus büyüklüğüne ve park içi alan kullanım düzeyine göre farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma Melikgazi İlçe Merkezinde yer alan parkların tanımlanması ve temel özelliklerinin standartlara uygunluk, hizmet/etki alanı, erişebilirlik ve konumlanma özelliklerine göre yer seçimi, etkinlik düzeyi ve kullanım varlıkları kapsamında incelenmesiyle ortaya konulmuş, park alanlarının planlanmasında göz önünde bulundurulacak temel özellikler ve kullanım özellikleri belirlenmiştir.

Parklar kentsel yeşil sistemin ve açık alanların en önemli elemanlarıdır. Yaşam kalitesini ifade eden kentsel yeşil standartlarını oluşturulması açısından da önemli bir tasarım/planlama elemanıdır. Analiz çalışması içerisinde genelde parkların diğer yeşil elemanlardan spor alanı, çocuk oyun alanı vb. işlevsel kullanımları da bünyesinde barındırdığı görülmektedir. Bu bağlamda parkların varlığı yeşil standardının ölçülmesi bakımından belirleyici özellik taşımaktadır. 3194 sayılı imar kanunun 1999 yılı yönetmeliğine göre 10m²/kişi olan yeşil alan standardı göz önünde bulundurulduğunda, Melikgazi İlçesindeki mahallelerin %9'unda park alanlarının varlığının yeşil alan standardını sağladığı görülmektedir. Ancak bu mahallelerin özellikleri incelendiğinde, düşük nüfus ve büyük park alanı varlığının standardı sağlayan etmenler oldukları görülmektedir. Yalnızca Osman Kavuncu Mahallesi'nde 8561 kişi olan nüfusa yönelik planlanan 89000m² park alanının planlama/tasarım açısından yeterlilik gösterdiği ve diğerlerinden farklı olduğu görülmektedir. İlçe merkezinde kişi başına 3m² park alanı düşmektedir. Bu oran yeşil alan standardının çok altındadır ve park sayısının ve park alanı miktarının oldukça yetersiz olduğunu göstermektedir. Mahallelerin %46,4'ünde park alanı bulunmamasını da bu yetersizliği destekleyen bir göstergedir. *Kentsel yeşil alan standardının oluşturulmasında, park alanı planlaması yeterli düzeyde değildir.*

Melikgazi İlçesi'nde parklar, alansal büyüklük ölçütü ve hizmet/etki alanına göre karşılaştırmalı olarak değerlendirilerek sınıflandırılmıştır. Büyüklük ölçütüne göre; parkların %5,5'i komşuluk birimi parkıdır. Parkların üçte ikisinden fazlası (%69,4) komşuluk birimi parkı standardını (1ha) sağlayamayacak kadar küçüktür ve dörtte biri (%25,1) ise, mahalle parkı standardının (6-10 ha) altında ve komşuluk birimi standardının üzerinde kalmaktadır. Bu değerlendirme sonucunda, ilçede, mahalle parkı özelliği gösteren herhangi bir park bulunmadığı belirlenmiştir. Tüm parklar komşuluk birimi parkı olarak nitelendirilebilir ve sınıflandırma içeri-

sinde yer alan diğer park türlerine (kent ve semt parkları gibi) ise rastlanılmamaktadır. Bununla birlikte, (parkın büyüklüğü, kişi başına düşmesi gerekli park alanı miktarları ve mahalle nüfusları göz önünde bulundurularak) mevcut parkların içinde bulundukları mahallelere göre hangi düzeyde hizmet sundukları incelendiğinde; bazı parkların mahalle (%1,4), mahalle ve yakın çevresi (%6,9) ve semt (%1,4) düzeylerinde hizmet/etki alanına sahip oldukları belirlenmiştir. İlçede komşuluk birimi parklarının %8,4'ü hizmet/etki alanına göre mahalle parkı işlevine sahiptir. Semt düzeyinde hizmet veren tek park ise, aynı zamanda “temalı park” olduğu için, işlevsel özelliğine göre tüm kente yönelik hizmet/etki alanına sahiptir.

Mahalle nüfus yoğunluğu ve park alanının büyüklüğü hizmet/etki alanını belirleyen etkenlerdir. Nüfus yoğunluğu yüksek mahallelerde yer alan parklar, alansal büyüklüklerine rağmen, hizmet/etki alanı açısından komşuluk düzeyinde hizmet verirken; nüfus yoğunluğu düşük mahallelerde yer alan parklar ise mahalle içi hizmet için yeterli olmasının yanı sıra komşu mahallelere de hizmet verebilecek düzeye sahip olmaktadır. Bu etkileşim ve farklılaşma, park için alan ayrılması ve konut/nüfus yoğunluğu ile ilişkilendirilmesi temelinde yaşanmış olan bir takım eksiklikler ile ifade edilebilir. *Park alanlarının planlanmasında, büyüklük ve hizmet alanı ölçütlerinin konut dokusu içerisindeki yoğunluk ve nüfus özellikleri ile ilişkilendirilmesi göz önünde bulundurulmamıştır.*

Bununla birlikte mevcut parkların ilçe genelinde erişebilirlik düzeyleri yüksektir. Parkların yarısına (%51) toplu taşıma ile erişmek mümkündür. Toplam parkların %23'ünde toplu taşıma durağı (otobüs ve/veya dolmuş durakları) bulunmaktadır. %28'i ise toplu taşıma güzergahı üzerinde yer almaktadır ve yakın çevresinde toplu taşıma durağı mevcuttur. Parkların yarısına yakın bir bölümünde (%44) düzenlenmiş otopark alanları bulunmaktadır ve bu alanlar özel araç imkanı ile erişebilirlik olanağı sunan parkları ifade etmektedir. Toplu taşıma ve özel araçla erişim imkanı olmayan diğer parkların ise komşuluk düzeyinde hizmet veren ve yürüyüş mesafesi içerisinde erişebilirlik imkanına sahip parklar olduğu görülmektedir. Genel anlamda Melikgazi İlçesinde park alanlarının erişebilirlik düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir. Parkların yaklaşık yarısına yakın bir bölümü (%43) ana ulaşım aksları (20m üzerindeki taşıt yolları) üzerinde yer seçmiş/konumlanmış olması yüksek erişebilirliği destekleyen bir diğer göstergedir. Park alanlarının konumlanmasında özellikle eğitim tesislerine yakınlık (komşuluk parkları için ana okulu, mahalle parkı için ilköğretim, semt parkları için ortaöğretim alanına yakınlık gibi) ölçütünün (%8) çok belirleyici olmadığı da görülmektedir. *Toplu taşıma ile ilişkilendirme (%51) ve 20m. üzerindeki ana ulaşım arterleri ile ilişkilendirme (%43) park alanlarının yer seçiminde göz önünde bulundurulanan planlama ölçütleri iken, eğitim tesislerine yakınlık önemsizdir.*

Melikgazi İlçesi parklarının iç alan kullanımlarına bakıldığında genel anlamda parkların iyi tasarım örnekleri oldukları söylenebilir. Parkların hemen hemen tamamında birden fazla etkinlik hizmeti bulunmaktadır. Yürüyüş (%15), dolaşım (%36), dinlenme (%91), oturma (%61), eğlence (%3), spor (%51) ve çocuklara

yönelik oyun (%69) temel etkinlik türleri olarak belirlenmiştir. Yürüyüş yolları genelde lineer gelişim gösteren parklarda düzenlenmiştir. Parkların %70'inde en az 3 adet farklı etkinlik bulunması, ilçe genelinde park alanları tasarımında işlevsel çeşitliliğin göz önünde bulundurulduğunun ve önemsendiğinin bir göstergesidir. Ayrıca bütün park alanlarında (aydınlatma elemanları, çöp kutuları, oturma elemanları vb.) kentsel mobilya varlığı tasarımın önemli bir bileşeni olarak hem estetik hem de işlevsel kullanım elemanı olarak değerlendirilmiştir.

Parkların doğal varlığı, hem yer seçiminde hem de tasarımda göz önünde bulundurulan bir öğedir. Parkların %66'sında park alanının yarısını doğal alan varlığının oluşturması bunun bir göstergesidir. Ayrıca yeşil kullanımı açısından park alanlarının ortalama %63'ünü yeşil alanlar oluşturmaktadır. Bu yeşil kullanımı açısından önemli bir tasarım açısı olarak değerlendirilebilir. Ancak park alanı içerisinde muhtarlık, cami, trafo vb. kullanımlara yer verilmiş olması rekreasyonel kullanım dengesi açısından olumsuz etki yaratmaktadır. Kentte mekan arayışı içerisinde, rekreasyonel kullanımlar içine yerleştirilmiş bu donatı ve yapılar, park içi tasarımında hem alan kullanımı hem de görsel varlık açısından kısıtlayıcı ve olumsuz etkileyici öğeler olarak değerlendirilebilir.

Doğal doku mevcudiyeti ve doğal-yeşil dokunun korunması, hem parkların yer seçiminde hem de park içi tasarımında göz önünde bulundurulan bir planlama ölçütü olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte parkın işlevleriyle çelişkili trafo, muhtarlık, cami vb. kullanımların park alanlarında yer alması; planlama yaklaşımında bu alanların rekreasyonel faaliyetler dışında da kullanılabilir potansiyel alanlar olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır.

Çalışma sonucunda, kentsel yeşil alan standartlarının oluşturulmasında park alanları planlamasının -yerel yönetimce- önemsenmekle birlikte, komşuluk düzeyinde park planlama anlayışının egemen olduğu; Parkların yer seçiminde ana ulaşım akslarına yakınlık, toplu taşıma ile ilişkilendirme ve doğal-yeşil doku varlığının temel etkenler olarak göz önünde bulundurulduğu; İşlevsel çeşitliliğin park tasarımında dikkate alındığı, bununla birlikte parkın işlevleri ile çelişkili olan bazı kullanımlara yer verilmesinin rekreasyonel kullanım dengesi açısından olumsuz etki yarattığı belirlenmiştir. Yeşil alan standardına göre yetersiz kalmakla birlikte; parkların yer seçimi ve erişebilirlik düzeyi planlama açısından, etkinlik çeşitliliği ise alan içi tasarım kalitesi açısından Melikgazi İlçesi parklarının hem işlevsel hem de estetik kullanım noktasında başarılı tasarım örnekleri oluşturduklarını göstermektedir. Bununla birlikte, park sayısının kentsel standartları sağlayacak nitelikte artırılması, farklı sunum özelliklerine ve yüksek işlevsel çeşitlilik düzeyine sahip kentsel ölçekte hizmet verecek nitelikte parkların da oluşturulmasına önem verilmesi ve parkların işlevleriyle çelişkili donatı ve kullanımlara bu alanlarda yer verilmesi engellenerek, parkların tasarım kalitesi ve işlevsel kullanım düzeyinin artırılması ihtiyaç olarak görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Çetiner, A., Şehircilik Çalışmalarında Donatım İlkeleri, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayını, İstanbul, 1972.
- Emür, S., Onsekiz, D., Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık ve Yeşil Alanların Önemi-Kayseri/Kocasinan İlçesi Park alanları Analizi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 22, 2007/1, Kayseri, 2007.
- Etlı, B., Edirne İli Merkez İlçe Yeşil Alan Sisteminin Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Yönünden İrdelenmesi, Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Dergisi, B Serisi, Cilt 3, No 1, 47-59, ISSN 1302 647X, 2002.
- Fibre., Urban Parks, Open Space and Residential Property Values, University of Aberdeen, 2007.
- Gürses, İ., vd., Ankara Rekreasyon Planlama Esasları, İmar ve İskan Bakanlığı Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü Bölge Planlama Dairesi Raporu, Ankara, 1968.
- Kuntay, O., G.Ü. Müh.Mim. Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Ders Notları, 01/2001-01-26, Ankara, 2001.
- Kuntay, O., G.Ü. Müh.Mim. Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Ders Notları, Çeviri Kaynağı: "B.B. Manuel & L. Fred., "Tourisme and Recreation", J-C Jay-Rayon & J. Coquereau, Quebec Architectural Pres, Oxford. pp 64., 1998", Ankara, 2002.
- Kuntay, O., "Hollanda'daki Farklı Ölçeklerdeki Parkların Özellikleri", G.Ü. Müh.Mim. Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Ders Notları, Çeviri Kaynağı: "Cycles d'Etude France Luxemburg 1969 Cociede Pour l'Equipement du Territoire, MEL. Fransa", Ankara, 2002.
- Manuel, B.B., & Fred, L., "Tourisme and Recreation", J-C Jay-Rayon & J. Coquereau, Quebec Architectural Pres, Oxford. pp 64., 1998. Çev: Orhan Kuntay, G.Ü. Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Ders Notu, 2002.
- Richter, G., Handbook Stadtgrün. Landschaftsarchitektur Im Städtischen Freiraum. BLU Verlagsgesellschaft, München, 1981.
- Tandy. C., Handbook of Urban Landscape, The Architectural Pres in London, U.K., 1975.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.